

# Judaismus II

Tereza Kvasničková

# Osnova

- Židovská eschatologie v Tanachu a Talmudu
  - Den Páně, vzkříšení mrtvých, shromáždění vyhnanců, dny mesiáše - čas univerzálního míru, mesiáš získá pohany, poslední soud, Gehenna, Gan Eden
- Mitzvot
- Synagoga
- Kašrut
- Židovská žena
- Přechodové rituály

# Židovská eschatologie v Tanachu

- Iz 2:2-4 „I stane se v posledních dnech, že se hora Hospodinova domu bude tyčit nad vrcholy hor, bude povznesena nad pahorky a budou k ní proudit všechny pronárody. Mnohé národy půjdou a budou se pobízet: „Pojďte, vystupme na horu Hospodinovu, do domu Boha Jákobova. Bude nás učit svým cestám a my po jeho stezkách budeme chodit.“ Ze Sijónu vyjde zákon, slovo Hospodinovo z Jeruzaléma. On bude soudit pronárody, on ztrestá národy mnohé. I překují své meče na radlice, svá kopí na vinařské nože. Pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebudou se již cvičit v boji.“
- Iz 3-4 „Co si počnete v den navštívení, až se z dálky přizve zkáza? Ke komu se utečete o pomoc, kde zanecháte svoji slávu? Nezbude než sklonit se mezi vězně či zůstat ležet mezi zabitými. Tím vším se jeho hněv neodvrátil a jeho ruka zůstává napřažena.“
- Iz 11:1-5 „I vzejde proutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce. Na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské síly, duch poznání a bázně Hospodinovy. Bázní Hospodinovou bude prodchnut. Nebude soudit podle toho, co vidí oči, nebude rozhodovat podle toho, co slyší uši, nýbrž bude soudit nuzné spravedlivě, o pokorných v zemi bude rozhodovat podle práva. Zezlem svých úst bude bít zemi, dechem svých rtů usmrtí svévolníka. Jeho bedra budou opásána spravedlností a jeho boky přepásá věrnost...8 Kojenec si bude hrát nad děrou zmije, bazilišku do doupěte sáhne ručkou odstavené dítě... 10-12 V onen den budou pronárody vyhledávat kořen Jišajův, vztyčený jako korouhev národům, a místo jeho odpočinutí bude slavné. V onen den ještě podruhé vztáhne Panovník ruku, aby získal pozůstatek svého lidu, který zůstal v Asýrii, Egyptě, Patrósu, Kúši, Élamu, Šineáru, Chamátu a na ostrovech mořských. Povznese korouhev k pronárodům a posbírá rozehnané z Izraele a rozptýlené Judejce shromáždí ze čtyř stran země.“
- Iz 12:1-2 „V onen den řekneš: „Vzdávám tobě chválu, Hospodine! Rozhněval ses na mě, tvůj hněv se však odvrátil a potěšils mě. Hle, Bůh je má spása, doufám a jsem beze strachu. Hospodin, jen Hospodin je má záštita a píseň, stal se mou spásou.“
- Iz 13:6-9 „Kvilté, blízko je den Hospodinův, přijde od Všemocného jak zhouba. Proto každá ruka ochabne a každý člověk odvahu ztratí. Budou plni hrůzy, zachvátí je bolesti a křeče, jako rodička se budou svíjet. Strnule bude zírat jeden na druhého, ve tváři plamenem vzplanou. Hle, přichází den Hospodinův, nelítostný, s prchlivostí a planoucím hněvem, aby zemi změnil v poušť a vymýtil z ní její hříchy.“
- Iz 26:19 „Tvoji mrtví obživnou, má mrtvá těla vstanou! Probudte se, plesejte, kdo přebýváte v prachu! Vždyť tvá rosa je rosou světél, porazíš i zemi stínů.“
- Iz 65:17 „Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl.“
- Za 14:16 „Všichni pak, kdo zbyli ze všech pronárodů, které vytáhly proti Jeruzalému, budou každoročně putovat, aby se klaněli Králi, Hospodinu zástupů, a slavili slavnost stánků.“
- Ez 37:9-12 „Tu mi řekl: „Prorokuj o duchu, lidský synu, prorokuj a řekni mu: Toto praví Panovník Hospodin: Přijď, duchu, od čtyř větrů a zaduj na tyto povražděné, ať ožijí!“ Když jsem prorokoval, jak mi přikázal, vešel do nich duch a oni ožili. Postavili se na nohy a bylo to převelmi veliké vojsko. Potom mi řekl: „Lidský synu, tyto kosti, to je všečen dům izraelský. Hle, říkají: ‚Naše kosti uschly, zanikla naše naděje, jsme ztraceni.‘ Proto prorokuj a řekni jim: Toto praví Panovník Hospodin: Hle, já otevřu vaše hroby a vyvedu vás z vašich hrobů, můj lide, a přivedu vás do izraelské země.“
- Jr 33:15 „V oněch dnech a v onen čas způsobím, aby Davidovi vyrašil výhonek spravedlivý, a ten bude v zemi uplatňovat právo a spravedlnost.“
- Daniel 12:1-2 „V oné době povstane Míkael, velký ochránce, a bude stát při synech tvého lidu. Bude to doba soužení, jaké nebylo od vzniku národa až do této doby. V oné době bude vyproštěn tvůj lid, každý, kdo je zapsán v Knize. Mnozí z těch, kteří spí v prachu země, procitnou; jedni k životu věčnému, druzí k pohaně a věčné hrůze.“
- Iz 65:17 „Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl.“

# Židovská eschatologie v Talmudu

- „Gemara se dále ptá: Byl oheň Gehenny vytvořen v předvečer šabatu? Nebylo učeno: Sedm jevů bylo vytvořeno před stvořením světa, a to jsou: Tóra a pokání, zahrada Eden a Gehenna a trůn slávy a chrám a jméno Mesiáše?“ Pes. 54a
- „Veliké je pokání, neboť přibližuje vykoupení.“ Joma 86b
- „Všechny konce minuly (a Mesiáš nepřišel); závisí to jedině na pokání a dobrých skutcích.“ Sanh 97b
- „Skvělá je charita, protože urychluje vykoupení.“ Bava Batra 10a
- „Syn Davidův nepřijde, dokud nebude úložiště nebeských duší vyprázdněno.“ Yevamot 62a.
- „Když v Eretz Yisrael vzroste hojnost produktů, znamená to, že Mesiáš brzy přijde.“ Sanh 98a
- „A rabín Yoḥanan říká: Syn Davidův přijde pouze v generaci, která je zcela nevinná, v takovém případě si zaslouží vykoupení.“ Sanh 98a
- „Rabín Alexandri vysvětluje: Pokud si zaslouží vykoupení pokáním a dobrými skutky, urychlí příchod Mesiáše. Pokud si nezaslouží vykoupení, bude příchod Mesiáše ve stanoveném čase.“ Sanh 98a
- „Rabín Yoḥanan říká: Pokud jste viděli generaci, jejíž moudrost a studium Tóry se neustále zmenšují, čekejte na příchod Mesiáše, jak je uvedeno.“ Sanh 98a
- „Rabín Ješua ben Levi řekl Eliášovi: Kdy přijde Mesiáš? Eliáš mu řekl: Jdi se ho zeptat. Rabín Ješua ben Levi se zeptal: A kde sedí? Eliáš mu řekl: U vchodu do města Říma. Rabín Ješua ben Levi se ho zeptal: A jaký je jeho poznávací znak, podle kterého ho mohu poznat? Eliáš odpověděl: Sedí mezi chudými, kteří trpí nemocemi.“ Sanh 98a
- „Všichni židovští lidé, dokonce i hříšníci a ti, kteří mohou být popraveni soudem, mají podíl na budoucím světě, jak je uvedeno: „A váš lid bude také spravedlivý, zdědí zemi navždy; větev mé výsadby, dílo mých rukou, aby bylo oslavováno mé jméno“ (Izajáš 60:21). A to jsou výjimky, lidé, kteří nemají žádný podíl na budoucím světě, i když splnili mnoho mitzvot: Ten, kdo říká: Neexistuje vzkříšení mrtvých odvozené z Tóry, a ten, kdo říká: Tóra nepochází z nebe a epikoros, který zachází s učenci Tóry a Tórou, které vyučují s opovržením.“ Sanh 10:1
- „Rabín Yoḥanan řekl: Mezi těmi, kteří zdědí svět budoucnosti, jsou tři lidé: Ten, kdo žije v Eretz Yisrael; ten, kdo vychovává své syny, aby studovali Tóru; a ten, kdo na konci šabatu recituje havdalu nad vínem.“ Pes 113a
- „Ve světě budoucím není ani jídlo, ani pití, ani plození, ani obchod, ani žárlivost, ani nenávisť ani soupeření. Spravedliví spíše sedí s korunami na hlavě a užívají si záblesk Božské Přítomnosti, jak říká: „Exodus 24:11 Ale nevztáhl ruku na nejpřednější z Izraelců, ačkoli uzřeli Boha; i jedli a pili.“ Ber. 17a
- „Rabín Aḥa bar Ḥanina řekl: Svět, který přijde, není jako tento svět. V tomto světě se při dobré zvěsti recituje: Požehnaný... Kdo je dobrý a dělá dobré, a při špatné zvěsti se recituje: Požehnaný... spravedlivý Soudce. Ve světě, který přijde, se bude vždy recitovat: Požehnaný... Kdo je dobrý a dělá dobře. Bude existovat pouze jeden způsob požehnání Bohu za zprávy.“ Pes. 50a
- „Škola rabína Ya'akova učila, že rabín Ya'akov říká: ...Odměna bude ve skutečnosti udělena v budoucím světě po vzkříšení mrtvých.“ Hullin 142a
- „Mudrci řekli: pokud se muž bude příliš bavit se ženami, způsobí si tím zlo, zanedbá studium Tóry a nakonec zdědí gehinnom.“ Avot 1.5,
- „Beit Šammaj říká: Ve velkém Soudném dnu na konci dnů budou tři skupiny lidí: Jedna zcela spravedlivých lidí, jedna zcela zlých lidí a jedna z prostředníků. Zcela spravedliví lidé budou okamžitě zapsáni a zapečetěni pro věčný život. Zlovolní lidé budou okamžitě zapsáni a zapečetěni pro Gehennu... Lidé prostřední sestoupí do Gehenny, aby byli očištěni a dosáhli odčinění za své hříchy.“ Rosh Hashanah 16b

# 613 Mitzvot – 611 + 2, 248 „pozitivních příkazů“ a 365 „negativních příkazů“

Deuteronomium 6:1 Toto jsou přikázání, nařízení a práva, kterým vás Hospodin, váš Bůh, přikázal vyučovat, abyste je dodržovali v zemi, do níž táhnete a kterou máte obsadit:  
Deuteronomium 6:2 Aby ses bál Hospodina, svého Boha, a bedlivě dbal na všechna jeho nařízení a příkazy, které ti udělím, ty i tvůj syn a tvůj vnuk, po všechny dny svého života, abys byl dlouho živ.

Deuteronomium 6:3 Poslouchej je, Izraeli, a bedlivě je dodržuj. Tak se ti povede dobře a velmi se rozmnožíte v zemi oplývající mlékem a medem, jak ti přislíbil Hospodin, Bůh

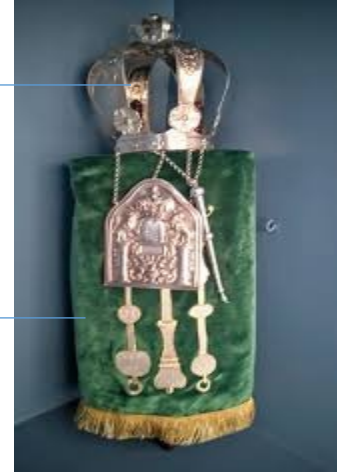
tvých otců. Dt 18:3 Kněžím podle práva náleží od lidu, od těch, kteří přinášejí k obětnímu hostu dobytče ze skotu nebo z bravu, toto: knězi dávají plece, obě čelisti a žaludek.

- Dt 6:5 Proto miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou.
- Dt. 6:7-9 Učit se Tóru. Uvážeš si je jako znamení na ruku a budeš je mít jako pásek na čele mezi očima (třilin). Napišeš je také na veřeje svého domu a na své brány (mezuza).
- Dt. 12:2 Úplně zničíte všechna místa, kde pronárody, jež si podrobíte, sloužily svým bohům...
- Ex 22:17 Čarodějníci nenecháš naživu.
- Lv. 19:27 Nebudete si přistřihovat na hlavě vlasy dokola... nezohavíš si okraj plnovousu
- Gn. 17:10 Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude obřezán.
- Ex. 23:12 Po šest dnů budeš konat svou práci, ale sedmého dne přestaneš.
- Dt 10:19 Milujte tedy hosta, neboť jste byli hosty v egyptské zemi.
- Dt 15:11 Ve své zemi ochotně otvírej ruku svému potřebnému bratru.
- Ex. 25:8 Ať mi udělají svatyni a já budu bydlet uprostřed nich.
- Dt 12:14 Jenom na tom místě, které si vyvolí Hospodin v jednom z tvých kmenů, budeš obětovat své zápalné oběti, tam budeš vykonávat všechno, co ti přikazují.
- Dt. 18:1 Lévijské kněží, celý Léviův kmen, nebudou mít podíl ani dědictví s Izraelem. Budou žít z ohnivých obětí Hospodinových, tedy z jeho dědictví.
- Lv. 10:9 Hospodin promluvil k Áronovi: "Ty ani tvoji synové s tebou nesmíte pít víno nebo opojný nápoj, když budete vcházet do stanu setkávání, abyste nezemřeli.
- Lv 6:18 "Mluv k Áronovi a jeho synům: Toto je řád oběti za hřích: Na místě, na kterém se poráží dobytče pro zápalnou oběť, bude se porážet před Hospodinem i pro oběť za hřích. Je to velesvaté.
- Lv 7:20 Bude-li však někdo jíst maso Hospodinova hostu oběti pokojné a přitom bude nečistý, bude vyobcován ze svého lidu.
- Nu 15:27 Jestliže se jednotlivec prohřeší neúmyslně, přivede jednoholetou kozu k oběti za hřích. Nu 15:30 Ale ten, kdo něco spáchá úmyslně, ať domorodec nebo host, hanobí Hospodina. Takový bude vyobcován ze společenství svého lidu.
- Lv 21:17 "Mluv k Áronovi: Když se v pokoleních tvého potomstva vyskytne muž, který by měl nějakou vadu, nepřiblíží se, aby přinášel chléb svého Boha.
- Dt. 18:4 Budeš kohenovi dávat prvotiny svého obilí, moštu a oleje i prvotiny své ovčí stříže
- Nu. 18:15 Všechno, co z veškerého tvorstva otvírá lůno a co se přináší v oběť Hospodinu, jak z lidí, tak z dobytka, bude tvoje (Aronovo); avšak prvorozené z lidí bezpodmínečně vyplatíš, také vyplatíš prvorozené z nečistého dobytka
- Ex 30:13 Toto dá každý, kdo přejde mezi povolání do služby: půl šekelu podle váhy určené svatyní
- Dt 17:15 Ustanovíš tedy nad sebou za krále jen toho, koho si vyvolí Hospodin, tvůj Bůh.
- Dt. 20:10 Když přitáhneš k městu, abys proti němu bojoval, nabídneš mu mír, pokud přijme, zacházej s ním podle práva.
- Dt 20:16 Ale v městech těchto národů, které ti dává Hospodin, tvůj Bůh, do dědictví, nenecháš naživu naprosto nikoho.
- Lv 25:44 Otroka a otrokyně, které budeš mít, ať jsou z pronárodů okolo vás; z nich si budete kupovat otroka a otrokyni.
- Dt 16:18 Ve všech svých branách, které ti Hospodin, tvůj Bůh, pro tvoje kmény dává, si ustanovíš soudce a správce.
- Ex 22:15 Když někdo svede pannu, která nebyla zasnoubena, a vyspí se s ní, vezme si ji za ženu a dá za ni plné věno.
- Dt 22:22 Když bude přistižen muž, že ležel s vdanou ženou, oba zemřou: muž, který ležel se ženou, i ta žena.
- Lv 18:22 Nebudeš obcovat s mužem jako s ženou. Je to ohavnost.
- Dt 24:15 Dáš mu (dělníkovi) jeho mzdu ještě téhož dne, než nad ním zapadne slunce, neboť je zchudlý a svým životem na ní závisí, aby nevolal proti tobě k Hospodinu a aby na tobě nebyl hřích.
- Lv 19:15 Nedopustíte se bezpráví při soudu. Nebudeš nadřizovat nemajetnému ani brát ohled na mocného; budeš soudit svého bližního spravedlivě.
- Ex. 21:18-19 Když se muži dostanou do sporu a jeden druhého uhodí kamenem nebo pěstí, ale on nezemře, nýbrž je upoután na lůžko a zase vstane a může vycházet o holi, bude pachatel bez viny; poskytnete pouze náhradu za jeho vyřazení z práce a zajistíte mu léčení.
- Ex 22:5 Když vypukne oheň a zachvátí trní a sežehne požaté nebo ještě stojící obilí nebo pole, poskytnete ten, kdo požár zavinil, plnou náhradu.
- Lv 19:11 Nebudete krást ani obelhávat a podvádět svého bližního. Ex 21:37 Když někdo ukradne býka nebo beránka a porazí jej nebo prodá, dá náhradou za býka pět kusů hovězího dobytka a za beránka čtyři ovce. Lv 24:18 Kdo ubije nějaké dobytče, nahradí je, kus za kus.
- Ex 20:13 Nezabiješ. Ex 21:12 Kdo někoho uhodí a ten zemře, musí zemřít. Ex 21:13 Neměl-li to v úmyslu, ale Bůh dopustil, aby to jeho ruka způsobila, určím ti místo, kam se uteče. Ex 21:30 Jestliže mu bude uloženo výkupné, dá jako výplatu za svůj život všechno, co mu bude uloženo.
- Lv 24:16 Kdo bude lát jméno Hospodinovu, musí zemřít. Celá pospolitost ho ukamenuje.



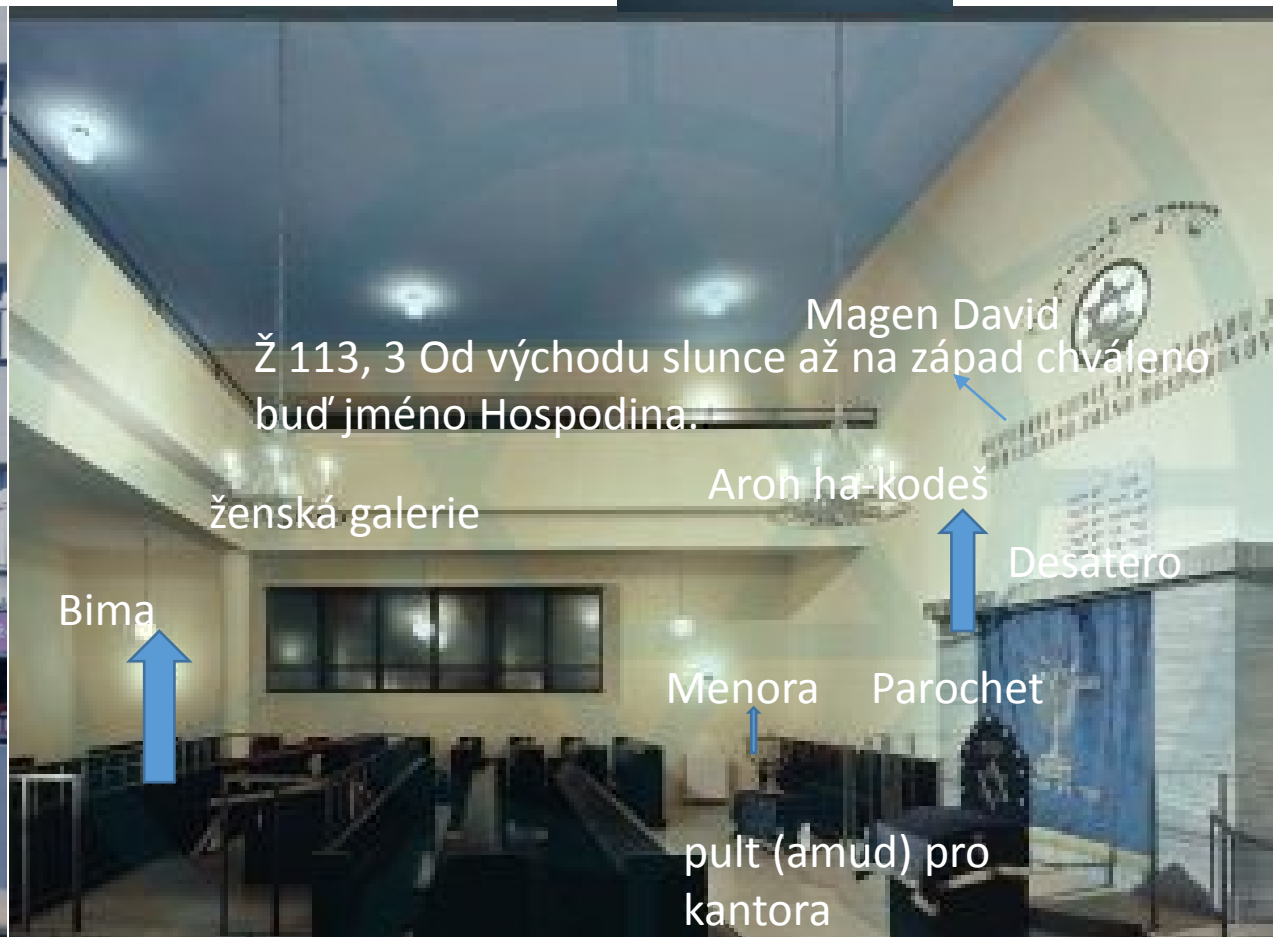
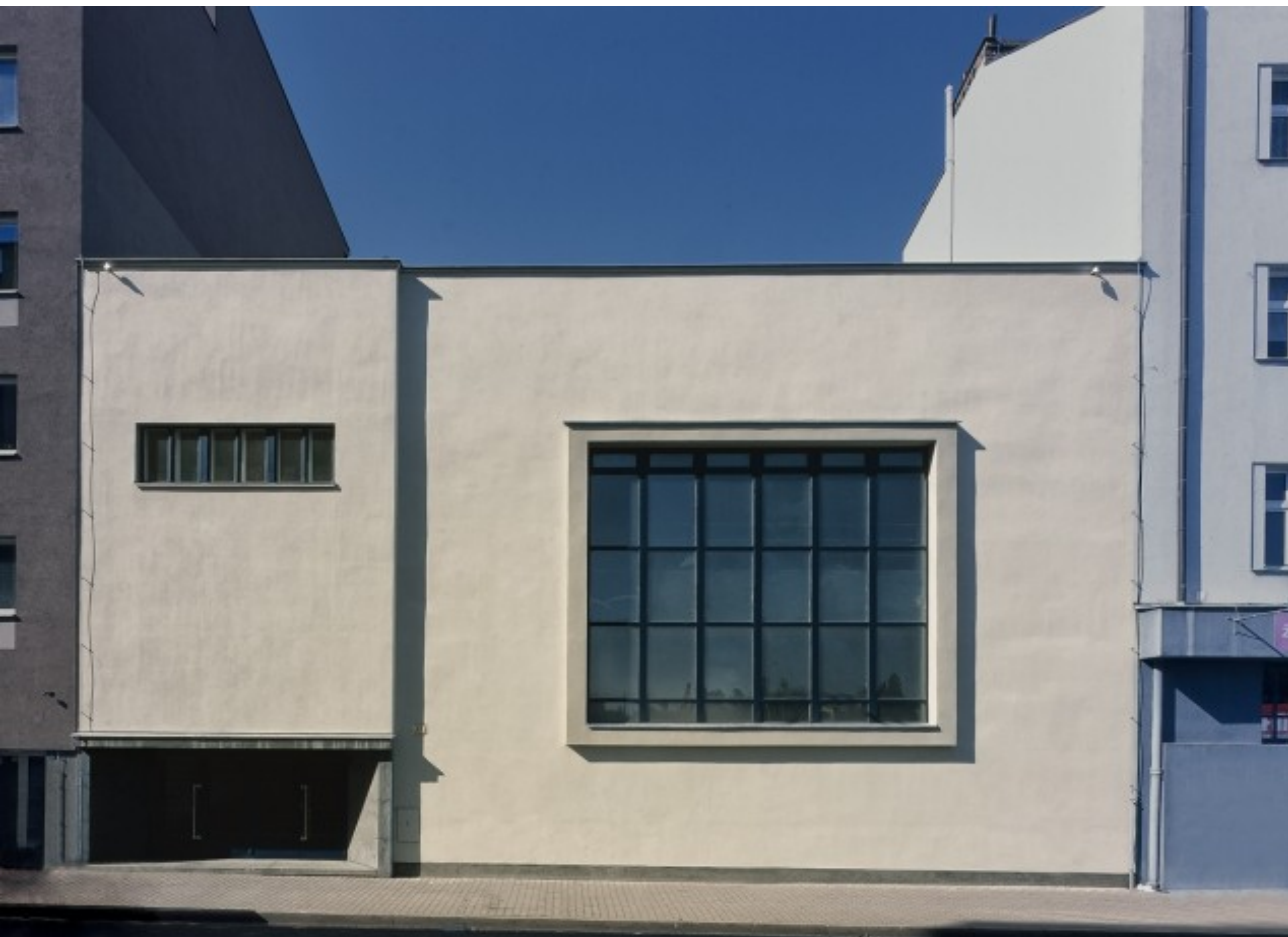
Jad

keter Tora



me'il

# Brněnská synagóga



Ž 113, 3 Od východu slunce až na západ chváleno  
buď jméno Hospodina.

Magen David

ženská galerie

Aron ha-kodeš

Desátero

Bima

Menora

Parochet

pult (amud) pro  
kantora

# Kašrut

- Leviticus 11:3-7 Všechno, co má rozdělená kopyta tak, že jsou kopyta rozpolcená úplně, přežvýkavce mezi zvířaty, ty smíte jíst. Ale z přežvýkavců a z těch, kdo mají rozdělená kopyta, nesmíte jíst velblouda, který sice přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý; damana, který také přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý; zajíce, který také přežvykuje, ale nemá rozdělená kopyta; bude pro vás nečistý; vepře, který sice má rozdělená kopyta tak, že jsou úplně rozpolcená, ale nepřežvykuje; bude pro vás nečistý.
- Leviticus 11:9 Ze všeho, co je ve vodě, smíte jíst toto: Všechno ve vodách, v mořích a potocích, co má ploutve a šupiny, smíte jíst.
- Leviticus 11:13-19 Z létajících živočichů budete mít v opovržení tyto, nesmějí se jíst, jsou hodni opovržení: orla, orlosupa a mořského orla, luňáka a různé druhy jestřábů, všechny druhy havranů, pštrosa, sovou, racka a různé druhy sokolů, kulicha, kormorána a výra, sovou pálenou, pelikána a mrchožrouta, čápa a různé druhy volavek, dudka a netopýra
- Leviticus 11:27 Také všechno ze čtyřnohých živočichů, co chodí po tlapách, bude pro vás nečisté.
- Leviticus 11:44 Já jsem Hospodin, váš Bůh. Posvěťte se a buďte svatí, neboť já jsem svatý. Neposkrvňujte sami sebe žádnou havětí plazící se po zemi.
- Leviticus 17:13-14 Kdokoli z Izraelců i z těch, kdo mezi vámi přebývají jako hosté, uloví zvíře nebo ptáka, které se smí jíst, nechá vytéci jeho krev a přikryje ji prachem, neboť život každého tvora je v jeho krvi, ta ho oživuje. Proto jsem Izraelcům řekl: Nebudete jíst krev žádného tvora, neboť život každého tvora je v jeho krvi. Každý, kdo by ji jedl, bude vyobcován.
- Leviticus 7:23 "Mluv k Izraelcům: Nebudete jíst žádný tuk z býka ani z ovce a kozy.
- Genesis 9:4 Jen maso oživené krví nesmíte jíst.
- Exodus 23:19 Nebudeš vařit kůzle v mléku jeho matky.
- Exodus 22:30 Buďte mými muži svatými. Maso zvířete rozsápaného na poli nebudete jíst, hodíte je psovi.
- Deuteronomium 14: Nesmíte jíst žádnou zdechlinu. Buď ji dáš bezdomovci, který žije v tvých branách, aby ji jedl, nebo ji prodáš cizinci. Vždyť jsi svatý lid Hospodina, svého Boha. Nebudeš vařit kůzle v mléce jeho matky.
- Deuteronomium 12: 21-24 Když bude od tebe daleko místo, které Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, aby tam spočinulo jeho jméno, porazíš kus ze svého skotu či bravu, který ti dal Hospodin, jak jsem ti přikázal, a budeš jíst ve svých branách zcela podle své chuti. Budeš je jíst tak, jak se jí gazela nebo jelen; může je jíst stejně nečistý jako čistý. Jenom rozhodně odmítej jíst krev, neboť krev je život; proto nebudeš jíst s masem i život. Nebudeš ji jíst, nýbrž ji vyleješ na zem jako vodu.
- Leviticus 19:23 Až přijdete do země a budete sázet různé ovocné stromy, bude vám jejich ovoce nedotknutelné jako neobřízka; po tři roky bude pro vás neobřezané, nesmí se jíst.
- Leviticus 23:14 Až do toho dne, kdy přinesete dar svému Bohu, nebudete jíst chléb ani zrní pražené ani čerstvé. To je provždy platné nařízení pro všechna vaše pokolení ve všech vašich sídlištích.
- Leviticus 17:13 Jenom rozhodně odmítej jíst krev, neboť krev je život; proto nebudeš jíst s masem i život.



# Židovská žena

- Lv 15:19 „Když má žena výtok, totiž svůj pravidelný krvavý výtok, bude v období svého krvácení nečistá sedm dní. Každý, kdo by se jí dotkl, bude nečistý až do večera.“
- Lv 15:28 „Jestliže bude očištěna od svého výtoku, odpočítá si sedm dní a potom bude čistá.“
- Lv 15:29 „Osmého dne si vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata a přinese je knězi ke vchodu do stanu setkávání.“
- „Mišna učí, že ženy jsou osvobozeny od všech pozitivních, časově vázaných mitzvot. Mudrci učili: Co je to pozitivní časově vázaná mitzva? Jako příklady lze uvést bydlení v suce, převzetí lulavu a troubení na šofar na Roš Hašana, které lze provádět pouze v určitých obdobích roku. A dalším příkladem je oblékání rituálních třásní, protože mitzva platí pouze během dne kvůli verši, který uvádí: „Třásně, abyste se na ně mohli dívat“ (4. Mojžíšova 15:39), což naznačuje, že třásně by měly být vidět.“ Kiddušin 33b
- „Za tři přestupky jsou ženy během porodu potrestány a umírají: Za to, že nejsou opatrné při dodržování zákonů menstrující ženy, při oddělování chaly od těsta a při zapalování šabatové lampy.“ Šabat 2:6
- „Rav řekl rabínovi Hiyyovi: Jakou ctností si ženy zaslouží tuto odměnu? Rabín Hiyya odpověděl: Zaslouží si tuto odměnu za to, že přivedli své děti ke čtení Tóry v synagoze a za to, že poslali své manžely studovat Mišnu do studovny a čekali na své manžely, dokud se ze studovny nevrátí.“ Berakhot 17a
- „Rabín Eliezer říká: kdo učí svou dceru Tóru, učí jí nemravnosti.“ Sotah 3:4

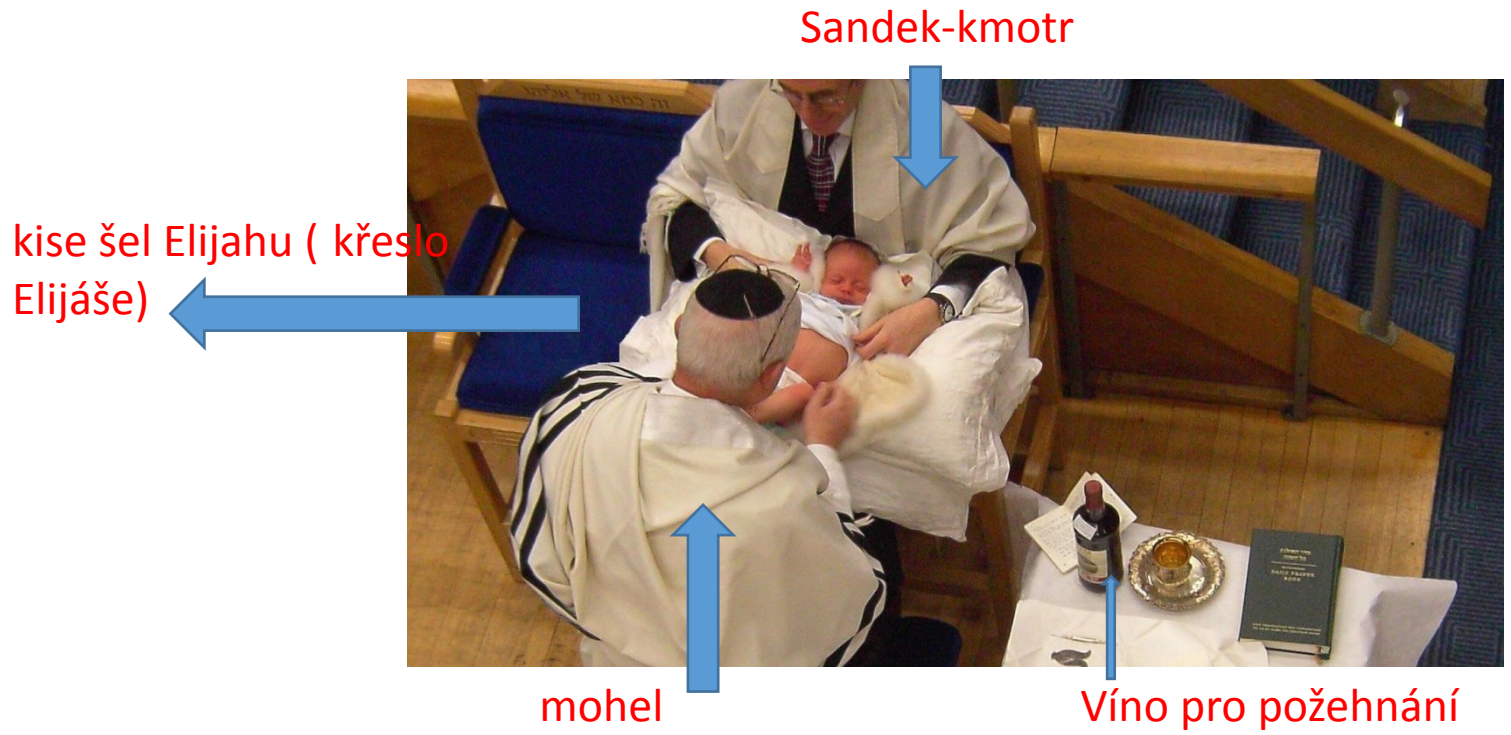




# Manželství a rozvod

- Genesis 3:16 „Ženě řekl: "Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout."
- „Ten, kdo žije bez manželky, je ponechán bez Tóry a bez záchrany. Je bez Tóry, jak je psáno: „Je to tím, že nemám žádnou pomoc a že je ode mně odehnána zdravá moudrost?“ (Job 6:13), což naznačuje, že tomu, kdo nemá manželku, chybí zdravá moudrost, tj. Tóra.“ (Jev. 62b)
- „Muž bez manželky žije bez radosti, požehnání a dobra; muž by měl milovat svou ženu jako sebe sama a respektovat ji více než sebe sama. Rabín Natan bar Ami řekl: Zatímco máš ruku stále na krku svého syna, tj. Zatímco nad ním stále máš autoritu a kontrolu, najdi mu manželku. Jaký je vhodný věk? Od šestnácti do dvaceti dvou a někteří říkají od osmnácti do dvaceti čtyř.“ (Kid. 30a)
- „Gemara poznamenává: Rav Huna odpovídá: Pokud je jednomu dvacet let a ještě se neoženil se ženou, všechny jeho dny budou ve stavu hříchu ohledně sexuálních záležitostí.“ (tamtéž 29b)
- „Toto odvození je, jak se učí v baraitě: „Neznevažujte svou dceru tím, že ji necháte jednat nepočestně.“ Rabín Eliezer říká: To se týká toho, kdo dá svou dceru starému muži. Rabín Akiva říká: Týká se to toho, kdo zdržuje manželství své dcery, která je dospělou ženou. Vzhledem k tomu, že pro svou sexuální touhu nenachází žádný přípustný odtok, je schopná upadnout do nemorálnosti.“ (Sanh. 76a)
- „Odpověděli jsme na jeho otázku z tohoto amoraického tvrzení: Když se žena provdá za muže, vystoupí s ním do jeho socioekonomického postavení, pokud je vyšší než její, ale nesešoupí s ním, pokud je jeho postavení nižší.“ (Ket. 61a)
- „Je povinen zajistit její výživu, její vykoupení, pokud je zajata, a její pohřeb.“ (Ket. 46b)
- „A to jsou úkoly, které musí žena pro svého manžela vykonávat: pšeničnou drtit na mouku a péci a prát oblečení, vařit a pečovat o své dítě, vyrábět nitě z vlny. Pokud mu přivedla jednu služebnou, tj. Přivedla služebnou s sebou do manželství, bude vykonávat některé z těchto úkolů“ (Ket. 59b).
- „Rabín Akiva učil: Pokud si muž [iš] a žena [iša] zaslouží odměnu prostřednictvím věrného manželství, Božská přítomnost spočívá mezi nimi.“ (Soṭah 17a).
- „Deuteronomium 24:1 Když si muž vezme ženu a ožení se s ní, ona však u něho nenalezne přízeň, neboť na ní shledal něco odporného, napíše jí rozlukový list, dá jí ho do rukou a vykáže ji ze svého domu.“
- „Beit Šammai říká: Muž se může rozvést se svou ženou, pokud se dozví o tom, že se dopustila zakázaného pohlavního styku [devar erva], tj. Cizoložila nebo je z toho podezřelá, jak je uvedeno: „Protože našel v ní nějakou nevhodnou záležitost [ervat davar] a píše jí svitek odstupného“ (5. Mojžíšova 24: 1). A Beit Hillel říká: Může se s ní rozvést i kvůli drobným problémům, např. Kvůli tomu, že mu spálila nebo přesolila jídlo, jak se říká: „Protože v ní našel nějakou nevhodnou záležitost,“ což znamená, že našel nedostatek v ní. Rabín Akiva říká: Může se s ní rozvést, i kdyby našel jinou ženu, která vypadá lépe než ona a chce si ji vzít, jak je uvedeno v tomto verši: „A stane-li se, že nenalezne v jeho očích žádnou přízeň“ (5. Mojžíšova 24: 1).“ (Gittin 90a-b)
- „Má-li někdo dvě ženy, z nichž by jednu miloval a druhou by nemiloval, a porodí mu syny milovaná i nemilovaná, ale prvorozený syn bude synem nemilované, v den, kdy bude dávat, co mu patří, svým synům do dědictví, nemůže dát právo prvorozenství synu milované na úkor prvorozeného syna nemilované. Vezme ohled na prvorozeného syna nemilované a dá mu dvojnásobný díl všeho, co má, protože on je prvotina jeho síly, jemu náleží právo prvorozenství.“ (Deuteronomium 21:15-17)
- „Šimon ben Šetaḥ zavedl manželskou smlouvu ženy.“ (Šab. 14b)
- Bylo řečeno: Rav Naḥman řekl, že Šmuel řekl jménem rabína Šimona ben Elazara: Mudrci zavedli manželskou smlouvu pro židovské ženy: pro pannu dvě stě dinárů a pro vdovu sto dinárů. (Ket. 10a)
- „Pokud řekne: Půjdu si vzít jinou ženu a prozkoumám se, zda jsem skutečně příčinou, rabín Ami řekl: I v tomto případě se musí rozvést se svou první ženou a dát jí platbu za její manželskou smlouvu, protože řekněte, že kdokoli si vezme ženu kromě své první manželky, musí se svou první manželkou rozvést a zaplatit za její manželskou smlouvu. Naopak Rava řekl, že muž si může kromě své první manželky vzít i několik žen, a na této praxi není nic špatného, pokud má dost na to, aby je všechny podporoval.“ (Yeb. 65a)
- Protože mišna pojednává o situacích, kdy soud nutí manžela, aby se s manželkou rozvedl, zmiňuje Gemara podobný případ. Rav řekl: Manžel, který říká: Nebudu podporovat svou ženu a nebudu jí poskytovat živobytí, musí se s ní rozvést a dát jí výplatu podle její manželské smlouvy. (Ket. 77a)

# Brit Mila



Genesis 17:2 Mezi sebe a tebe kladu svou **smlouvu**; převedice tě rozmnožím. Genesis 17:9.-13 Bůh dále Abrahamovi řekl: "**Ty i tvoje potomstvo budete mou smlouvu zachovávat ve všech pokoleních. Znamením mé smlouvy mezi mnou a vámi i tvým potomstvem, kterou budete zachovávat, bude toto: Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude obřezán.** Dáte obřezat své neobřezané tělo a to bude znamením smlouvy mezi mnou a vámi. Po všechna pokolení každý, kdo je mezi vámi mužského pohlaví, bude osmého dne po narození obřezán, doma zrožený i koupený za stříbro od kteréhokoli cizince, který není z tvého potomstva. Musí být obřezán každý zrožený v tvém domě i koupený za stříbro. Tak bude má **smlouva pro znamení na vašem těle** smlouvou věčnou.

Otec je povinen svého syna obřezat a vykoupit ho, je-li prvorozeným synem, který musí být vykoupen platbou knězi, naučit ho Tóře a oženit ho s ženou a učit ho obchod. A někteří říkají: Otec je také povinen učit svého syna plavat. Rabín Jehuda říká: Každý otec, který neučí svého syna obchodovat, ho učí lupičství [listut]. Kiddushin 29a



Části svatby:

Podpis manželské smlouvy

Zahalení nevěsty

Unterfirers

Kroužení nevěsty kolem chupy

Zasnoubení - prsteny

Sedm požehnání

Yichud

Speciální tance

Čtení ketuby



# Svatba (chatuna)

Tanec na židličkách



Příchod  
zahalené  
nevěsty  
k chupě



Podepisování ketuby



chupa

obřadník

2 svědci

ketuba

pohár

Chatan a kala

Tfilin Ex 13:9

# Bar micva a bat micva

Talit  
Nu 15:38

(*batim* doslova  
„domečky“)



Juda ben Tema říkával: Ve věku pěti let studium Písma; V deset studium Mišny; Ve třinácti podle přikázání; V patnácti studium Talmudu; V osmnácti svatební baldachýn; Pirkei Avot, 5:21

Numeri 15:38 "Mluv k Izraelcům a řekni jim, aby si po všechna pokolení dělali na okraji svých šatů třásně a nad třásně at se dávají na okraj svého roucha purpurově fialovou stuhu.

Exodus 13:9 A budeš to mít jako znamení na své ruce a jako připomínku mezi svýma očima, aby v tvých ústech zůstal Hospodinův zákon, neboť pevnou rukou tě vyvedl Hospodin z Egypta.



# Starověký x moderní pohřeb (kvura)

Chevra kadiša - pohřeb. bratrstvo



Bible History Online



hrobka

ossuárium

